

ZPRÁVODAJ

Vydává
Národní informační,
vzdělávací
a osvětové středisko
bezpečnosti práce
při Výzkumném ústavu
bezpečnosti práce, v. v. i.

www.suip.cz www.ceskyfocalpoint.cz

číslo 4/2018

www.bozpinfo.cz www.vubp.cz

KONTROLY AGENTURNÍHO ZAMĚŠTNÁVÁNÍ V ROCE 2018

Plán kontrol agenturního zaměstnávání pro rok 2018 byl stanoven především s ohledem na legislativní změny týkající se agenturního zaměstnávání provedené zákonem č. 206/2017 Sb. Tímto zákonem byla zavedena zejména povinnost poskytnutí kauce ve výši 500.000,- Kč na účet generálního ředitelství Úřadu práce ČR v souvislosti s vydáním povolení ke zprostředkování zaměstnání podle § 14 odst. 1 písm. b) zákona o zaměstnanosti; agenturám práce s již platným povolením byla stanovena povinnost poskytnout tuto kauci nejpozději do 29. 10. 2017. Ještě koncem roku 2017 zahájil Státní úřad inspekce práce kontroly u vybraných agentur práce, kterým zaniklo povolení ke zprostředkování zaměstnání v důsledku nesložení kauce ve stanoveném termínu. Kontroly měly prokázat, zda tyto subjekty, již bez platného povolení, neprovádějí zprostředkování zaměstnání a přidělování zaměstnanců k uživateli i nadále. Většina kontrol byla ukončena až v roce 2018. Část z nich skutečně prokázala zprostředkování zaměstnání bez povolení. Zákon č. 206/2017 Sb. také zavedl povinnost agentur práce uzavřít se „svým“ odpovědným zástupcem pracovní poměr alespoň v rozsahu 20 hodin týdně. Rovněž tato povinnost se promítla do předmětu kontrol zprostředkování zaměstnávání agenturami práce v roce 2018.

V důsledku posílení zákonné odpovědnosti uživatele za dodržování rovnosti pracovních a mzdových podmínek přiděleného zaměstnance se zaměstnancem kmenovým stanovil plán kontrol také vyšší počet kontrol u uživatelů. V případech, kdy u uživatele působí více agentur práce, byla kontrola provedena u všech těchto agentur práce. A naopak, na kontrolu jedné agentury práce navazují kontroly více jejích uživatelů. To vše má za cíl zajistit, aby pracovní a mzdové podmínky agenturních zaměstnanců nebyly horší, než jsou nebo by byly srovnatelné podmínky zaměstnanců uživatele. Oblastním inspektorátům práce byl stanoven základní počet kontrol agenturního zaměstnávání, který obsahoval minimální počet kontrol u agentur práce, u kterých dosud kontrola nebyla provedena, nebo byla provedena před více než před dvěma lety, a dále u agentur práce, které provádějí pouze vyhledávání zaměstnanců pro zaměstnavatele a naopak a které provádějí poradenskou a informační činnost.

Do předmětu kontrol je také zahrnuta kontrola plnění povinností vůči generálnímu ředitelství Úřadu práce ČR, a to zejména zasílání roční informace o činnosti agentury práce, povinnosti doložit v zákonné lhůtě doklad o sjednání pojištění proti úpadku agentury práce, informování o změnách názvu, sídla, osoby odpovědného zástupce apod. Za neplnění těchto povinností hrozí pokuty a v opakovaných případech

odejmutí povolení ke zprostředkování zaměstnání. To může nastat i v případě závažného zjištění porušování pracovních právních předpisů.

Kontroly agenturního zaměstnávání patří k obsahově i časově nejrozsáhlejšími kontrolám vůbec, protože v případě, že se jedná o zprostředkování zaměstnání formou přidělování k výkonu práce k uživateli, týkají se i několika subjektů. Nadto se kromě počtů kontrol plánovaných pro každý oblastní inspektorát práce provádějí na základě aktuálního požadavku MPSV, Úřadu práce ČR apod. i mimořádné kontroly zaměřené specificky na vybrané povinnosti agentur práce. V letošním roce to byly mimořádné kontroly právě v souvislosti se změnami právních předpisů v roce 2017. Každý rok se garanti kontrol agenturního zaměstnávání setkávají na semináři, kde jsou projednány aktuální změny legislativy, zjištěné konkrétní případy, nové zkušenosti, návrhy na další zaměření kontrol atd. Nepředpokládáme, že do budoucna tyto kontroly, probíhající soustavně od roku 2007, budou jakkoliv omezeny, spíše naopak.

Ing. Jana Bělíková
úsek inspekce PVP
Státní úřad inspekce práce

PROBLEMATIKA ZAMĚŠTNÁVÁNÍ OBČANŮ EU A CIZINCŮ

Zaměstnávání občanů EU a občanů třetích zemí je velice aktuální téma. Nezaměstnanost v České republice stále klesá, proto zaměstnavatelé hledají své zaměstnance mezi občany EU či státními příslušníky třetích států. Podrobná úprava zaměstnávání občanů EU a občanů třetích států je v § 85 a násl. zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon o zaměstnanosti). Cizincem se z hlediska výše uvedeného zákona rozumí fyzická osoba, která není státním občanem České republiky, občanem EU/EHP a Švýcarska, ani jeho rodinným příslušníkem.

Pokud se cizinec rozhodne vykonávat závislou práci na území České republiky, musí být držitelem zaměstnanecské karty, karty vnitropodnikově převedeného zaměstnance nebo modré karty, pokud zákon o zaměstnanosti nestanoví jinak. Tyto karty na území ČR působí duálně. Cizinec může

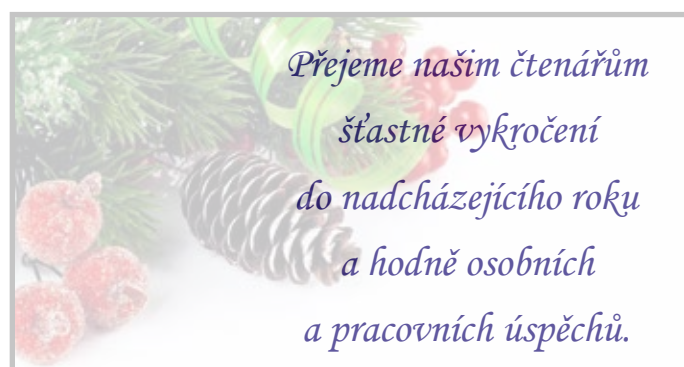
dále pracovat pro kontrolovanou osobu, pokud má platné povolení k zaměstnání, vydané krajskou pobočkou Úřadu práce a platné oprávnění k pobytu na území ČR. Povolení k zaměstnání a povolení k pobytu musí mít zaměstnanec současně. Povolení k zaměstnání je platné pro konkrétního zaměstnavatele, konkrétní druh a místo výkonu práce, které nelze přenést na jiného zaměstnance. Zde kontrolována osoba často porušuje povinnost při zaměstnávání cizinců. Při kontrole totiž zaměstnanec předloží povolení k zaměstnání na pracovní pozici např. číšník, zatímco inspektoři zaměstnance ztotožní na stavbě. V některých případech se povolení k zaměstnání, zaměstnanecká karta, karta vnitropodnikově převedeného zaměstnance nebo modrá karta nevyžaduje, a to například pokud má cizinec trvalý pobyt. Výše uvedený případ nalezneme v § 98 zákona o zaměstnanosti.

Poměrně častým kontrolním porušením ze strany zaměstnavatelů je nedodržování § 87 (informační povinnost zaměstnavatele zaměstnanců ze zahraničí) a § 102 (evidence občanů EU a cizinců) zákona o zaměstnanosti. Inspektoři se nejčastěji setkávají s Ukrajinci, a to především na stavbách kontrolovaných osob. V předešlém roce zaměstnavatelé začali využívat § 98 písmeno k), kdy cizinec nepotřebuje povolení k zaměstnání či karty, pokud je v rámci nadnárodního poskytování služeb vyslán na území ČR zaměstnavatelem, který je usazen v jiném členském státu EU. Zaměstnavatelé nejčastěji vysílají ukrajinské zaměstnance ze sousedního Polska. U vyslaných cizinců jsou základní pracovněprávní vztahy určeny zahraničním právem a cizinec zaměstnaný zahraničním zaměstnavatelem a vyslaný k výkonu práce do ČR je odměňován v měně daného státu. Právnická nebo fyzická osoba v ČR, která uzavřela smlouvu se zahraničním zaměstnava-

telem a ke které bude cizinec vyslán k plnění úkolů vyplývajících z této smlouvy, je povinna o nástupu cizince k výkonu práce informovat příslušnou krajskou pobočku ÚP.

V zákoně o zaměstnanosti nalezneme také přestupky a pokuty za porušení tohoto zákona, které se šplhají až do milionů korun. U občanů EU se nevyžaduje k výkonu závislé práce na území ČR povolení k zaměstnání, zaměstnanecká karta, karta vnitropodnikově převedeného zaměstnance nebo modrá karta. Pokud zaměstnavatel zaměstnává občana EU, musí také splnit § 87 a § 102 zákona o zaměstnanosti. Oddělení NLZ pro Královéhradecký kraj aktivně spolupracuje s cizineckou policií. Kontroly jsou zaměřeny převážně na zaměstnavatele, kteří zaměstnávají občany EU či cizince.

Ing. Veronika Čejková
inspektorka oddělení inspekce NLZ
Oblastní inspektorát práce pro Královéhradecký kraj
a Pardubický kraj

UVÁDĚNÍ DO PROVOZU SESTAV TLAKOVÝCH NÁDOB PODLE EVROPSKÉ SMĚRNICE 2014/68/EU A NAŘÍZENÍ VLÁDY Č. 219/2016 SB.

V průběhu kontrolních činností Oblastního inspektorátu práce pro Jihočeský kraj a Vysočinu zaměřených na provozování tlakových vyhrazených technických zařízení jsou opakovaně zjišťovány nedostatky ze strany provozovatelů a rovněž ze strany revizních techniků, spojené s uváděním sestav tlakových zařízení do provozu. Řada provozovatelů (a revizní techniky nevyjímaje) si neuvědomuje zásadní změny, které do tohoto segmentu vyhrazených technických zařízení přineslo NV 26/2003 Sb. (implementace tzv. PEDu – Směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/23/ES do našeho právního řádu), které je nahrazeno v současné době platným NV 219/2016 Sb. (Směrnice Evropského Parlamentu a Rady 2014/68/EU). Tím nejzásadnějším faktem je ta skutečnost, že před uvedením na trh či do provozu je potřeba posouzení sestavy jednotlivých tlakových zařízení za podmínek uvedených ve výše uvedených nařízeních vlády. Toto je zvláště patrné z dříve platného předpisu § 2 odst. 1 NV 26/2003 Sb., ve znění pozdějších předpisů, kdy tlaková zařízení a sestavy mohou být uváděny na trh a do provozu pouze tehdy, neohrozí-li při správné instalaci a údržbě a používání k určenému účelu zdraví a bezpečnost osob, popřípadě domácích a hospodářských zvířat nebo majetek.

Dále tak obdobně ve smyslu § 5 odst. 1 NV 219/2016 Sb. tlaková zařízení a sestavy mohou být dodávány na trh, a za podmínek specifikovaných výrobcem uváděny do provozu, pouze tehdy, jestliže splňují požadavky stanovené NV 219/2016 Sb. a jsou správně nainstalovány, udržovány a používány k určenému účelu. Splnění požadavků je následně dokladováno EU (dříve ES) prohlášením o shodě a označením štítkem s označením CE (a identifikačním číslem uznaného subjektu, př. dříve notifikované osoby, který povedl posouzení sestavy tlakových zařízení). S tím, že v drtivé většině případů je nutná součinnost uznaného subjektu (dříve notifikované osoby). Je potřebné si uvědomit, že pokud provozovatel (případně si smluvně zaváže pro zhotovení revizního technika) vytvoří sestavu tlakových zařízení, je výrobcem nového výrobku se všemi povinnostmi z tohoto plynoucími. Dále je třeba věnovat pozornost v případě projektů zajišťovaných u provozovatele v rámci jednotlivých investičních akcí (především u těch s více dodavateli), aby sestavy tlakových zařízení byly dodavateli řádně uvedeny do provozu a řádně opatřeny stanovenou dokumentací (případně jednoznačně smluvně vymezit ten subjekt, který se prohlásí za výrobce dané sestavy a zajistí naplnění legislativních požadavků). Především se

jedná o přesné vymezení rozsahu sestavy tlakových zařízení včetně použité bezpečnostní výstroje a tlakové výstroje. V praxi se bohužel často vyskytují případy, kdy např. prohlášení o shodě svými náležitostmi neodpovídají příloze 6 NV 26/2003 Sb., ve znění pozdějších předpisů, či příloze 4 NV 219/2016 Sb.

Věříme, že tento článek bude impulzem pro provozovatele, výrobce sestav tlakových zařízení a v neposlední řadě i revizní techniky k zamyšlení a zkvalitnění jejich činností souvisejících s touto problematikou.

Mgr. Václav Brůžek, inspektor oddělení inspekce BOZP
Oblastní inspektorát práce pro Jihočeský kraj a Vysočinu

PRÁCE VE VÝŠKÁCH V PRŮMYSLU A OCHRANA PROTI PÁDU

Práce ve výškách patří v klasické struktuře Státního úřadu inspekce práce do segmentu stavebnictví. V praxi však nejsou riziku pádu vystaveni jen stavební dělníci na lešení či pokrývači. Rozsah článku umožňuje pouze naznačit základní aspekty této problematiky v průmyslu.

V průmyslových závodech je mnoho pracovišť ve výšce nad 1,5 m. První skupinou jsou trvalá pracoviště – výrobní linky a velké stroje s prostorem pro obsluhu ve výšce. Zde je přirozeným řešením kolektivní ochrana pomocí zábradlí, poklopů atd.

Druhou skupinu tvoří dočasná pracoviště – servisní a údržbářské zásahy, montáž a demontáž technologií, energetických zařízení, infrastruktury a vybavení hal včetně střešních světlíků, regálů atd. Ve většině případů nelze budovat schodiště a plošiny se zábradlím, je nutno používat osobní ochranné pracovní prostředky (dále jen OOPP proti pádu).

Jako příklad si představme výrobní halu s výškou stropu 15 m a v ní rozmístěné stroje, jejichž výška výrazně převyšuje zákonného 1,5 metru. Na horních stranách strojů se běžně nachází nejrůznější zařízení, která je nutno čas od času kontrolovat nebo opravovat. Nezodpovědný provozovatel pověří techniky, ať už vlastní nebo externí, aby to „nějak“ udělali.

Stejně nezodpovědný technik si rozloží žebřík, na stroj či výrobní linku „nějak“ vyleze a nebezpečí úrazu je zcela reálné. Co má tedy udělat zaměstnavatel, aby se o něm dalo říci, že je zodpovědný?

Základem jsou interní směrnice, technologické postupy a propracovaný systém školení, přidělování a kontrol OOPP proti pádu. Při jejich zpracování lze narazit na celou řadu úskalí. Počínaje terminologií a pojmem „odborně způsobilý zaměstnanec“ z nařízení vlády č. 362/2005 Sb. s podobností čistě náhodnou s „odborně způsobilou osobou pro prevenci rizik“ podle zákona č. 309/2006 Sb. Odborná způsobilost zaměstnance pro práce ve výškách dosud není ukotvena v žádných právních předpisech či normách, takže se na jeho kvalifikaci vztahuje univerzální formulka ze zákona práce: „zaměstnavatel je povinen určit obsah a četnost školení“. V praxi to končí rizikem, že i při svědomitém použití kompletního pracovního postroje dojde při zachycení pádu k roztržení vnitřních orgánů zaměstnance kvůli absenci tlumiče pádu.

S ohledem na nebezpečí, kterým jsou zaměstnanci pracující ve výšce vystaveni, by měl být kladen zvýšený důraz na školení, a to nejen u „odborně způsobilého zaměstnance“, ale u všech zaměstnanců pracujících ve výšce. Ideální je obrátit se na specializovanou firmu zabývající se ochranou proti pádu. Tyto firmy poskytují odborné poradenství, školení a dokáží řešit celá pracoviště a situace na nich. Navrhnou polohovací systémy, které zaměstnanec nejen ochrání, ale usnadní jim i samotnou práci (systém je drží a pracovníci mají volné ruce). Vedle nich správně navržené a správně používané zádržné systémy zajistí, aby v případě pádu nebyly následky pro zaměstnance fatální.

Kontroly OIP ukazují přístup zaměstnavatele k problematice. Na jedné straně se inspektoři stále setkávají s přístupem „na to si najmeme dodavatele a ten ať si poradí“, na druhé straně si již našťastí řada výrobních firem uvědomuje závažnost těchto rizik a ve spolupráci s odbornými firmami instaluje pod stropy svých hal systémy pro připevnění OOPP proti pádu. Zatím je bohužel obecně rozšířen nezodpovědný přístup a je na technících BOZP a inspektorech OIP, aby svou poradenskou činností v průmyslových podnicích přispěli ke zvýšení kvality ochrany proti pádu.

Ing. Petr Kurtin, inspektor oddělení inspekce BOZP
Oblastní inspektorát práce pro Ústecký kraj a Liberecký kraj

CO JE OCHOTEN PODSTOUPIT ZAMĚSTNAVATEL PRO NELEGÁLNÍ PRÁCI ANEB NELEGÁLNÍ PRÁCE Z POHLEDU ZAMĚSTNAVATELE

Nelegální práce je výkon závislé práce fyzickou osobou mimo pracovněprávní vztah, u cizinců navíc bez příslušného povolení k zaměstnání nebo v rozporu s ním, popř. bez platného oprávnění k pobytu. Zaměstnavatel se k nelegálnímu zaměstnání uchyluje proto, že je to pro něj v mnoha směrech jednodušší – nelegální pracovník tím, že se vzdá ochrany zákoníku práce, je levnou pracovní silou. Zaměstnavatel sníží mzdové náklady i administrativu. Ušetří např. na odvodech státu, na náhradách za dovolenou, popř. za nemocenskou, na vstupních a periodických zdravotních prohlídkách, na náhradách za překážky v práci, na příplatcích za práci v noci, za práci ve ztíženém pracovním prostředí, za přesčasy, za práci

ve svátek, neposkytne OOPP. Jestliže s nelegálně zaměstnaným pracovníkem rozváže zaměstnavatel pracovní poměr, nemusí respektovat výpovědní lhůtu ani odstupné. Z administrativy je to především přihláška na finanční úřad, nahlášení zaměstnance ke zdravotní pojišťovně, ke správě sociálního zabezpečení, pořádání výběrového řízení, školení, tvorba vnitropodnikových směrnic, pracovní smlouva, písemná informace o právech a povinnostech vyplývajících z pracovního poměru, o mzdě, rozvrh týdenní pracovní doby, písemný rozvrh čerpání dovolené, ukončení pracovního poměru, zápočtový list.

Speciální formou nelegální práce je uzavření smlouvy o dílo s osobou vlastnicí živnostenské oprávnění, i když charakter vykonávaných činností je jednoznačně závislou prací tak, jak je definována v ust. § 2 zákoníku práce.

Nelegální práce u cizince je především práce vykonávaná cizincem v rozporu s vydaným povolením k zaměstnání nebo bez tohoto povolení, popř. bez platného oprávnění k pobytu na území ČR. U cizinců je situace ztížena jazykovou bariérou, jinými pracovními i kulturními návyky, které působí komplikace se spolupracovníky i s okolím. V případě, že zaměstná cizince bez povolení k pobytu, pak se může stát, že cizinecká policie odveze všechny cizince přímo z pracoviště k řízení o vyhoštění.

Nelegální zaměstnávání nemá pro zaměstnavatele jen pozitiva. Zaměstnavateli hrozí velmi významná finanční sankce při zjištění, že umožnil výkon nelegální práce. Příslušný OIP může v přestupkovém řízení uložit pokutu v rozmezí 50.000,- Kč až 10.000.000,- Kč. Zaměstnavatel musí také počítat s tím, že nelegálně pracující fyzická osoba vůči němu nemá žádné povinnosti – nehrozí jí žádná sankce, pokud nepřijde ve sjednanou dobu do práce, nemusí uposlechnout pokyny ani se řídit např. technologickými postupy, nevztahují se na ni pravidla o náhradě škody, kterou by způsobila zaměstnavateli, vyplacená odměna za práci není mzdou, nelze ji tedy uplatnit jako daňový náklad, stejně tak jako poskytnuté OOPP.

Nyní odpovím na otázku, která je tématem tohoto článku. Co je ochoten podstoupit zaměstnavatel pro nelegální práci? Zaměstnavatel je ochoten podstoupit všechna výše popsaná rizika včetně po-

kuty až 10.000.000,- Kč, aby snížil provozní náklady a administrativu spojenou se zaměstnáváním v pracovněprávním vztahu. Zaměstnavatel často správně nevyhodnotí reálná rizika a zajímá se jen o krátkodobý materiální prospěch.

Ing. Barbora Vidlářová
inspektor oddělení inspekce NLZ pro Zlínský kraj
Oblastní inspektorát práce pro Jihomoravský kraj a Zlínský kraj

PROFESIONÁL - KOORDINÁTOR BOZP NA STAVENIŠTI - výsledky 2. ročníku soutěže

Dne 23. října 2018 byly na slavnostní akci v Kaisersštejnském paláci předány vítězi 2. ročníku národní soutěže „PROFESIONÁL - KOORDINÁTOR BOZP NA STAVENIŠTI“ ceny z rukou náměstka ministryně práce a sociálních věcí Jiřího Vaňáska a generálního inspektora Státního úřadu inspekce práce Rudolfa Hahna. Organizátorem soutěže je Výzkumný ústav bezpečnosti práce, v. v. i., záštitu převzalo Ministerstvo práce a sociálních věcí a Státní úřad inspekce práce, mediálním partnerem je společnost Wolters Kluwer ČR, a. s.

Vítěz letošního ročníku, Ing. Jiří Perďoch, pracuje jako vedoucí oddělení BOZP a PO u společnosti Arrano Group s.r.o. Pro soutěž PROFESIONÁL - KOORDINÁTOR BOZP NA STAVENIŠTI vybral projekt dopravní stavby pro zadavatele stavby Ředitelství silnic a dálnic České republiky, a to silnici I/11 Opava, severní obchvat – východní část.

Jedním z nejzásadnějších problémů, které se vyskytují na liniových dopravních stavbách, je orientace pracovníků v době vzniku a především při nahlašování mimořádné události. Z tohoto důvodu ing. Perďoch vždy zpracovává jako koordinátor BOZP na staveništi jednoduchou přehlednou situaci stavby s vyznačením orientačních bodů včetně přístupu k nim, kterou předává na operační informační středisko integrovaného záchranného systému (dále IZS).

Zajištění pracoviště ve výšce nad volnou hloubkou, další ze základních věcí k řešení na stavbách, zde konkrétně během realizace mostních objektů. Je potřeba, aby koordinátor BOZP měl přehled, jaké možnosti kolektivních zajištění pro práci ve výškách jsou dostupné na trhu a jak jsou ekonomicky výhodné, aby mohl navrhnout nová vhodná řešení a doporučovat je zhotoviteli. Ing. Perďoch využil svých znalostí o dostupných i inovativních řešeních pro práci ve výškách i své praktické zkušenosti a připravil pro stavbu řešení, které uplatnil již při tvorbě projektu v součinnosti s projektantem stavby.

Poslední z koordinačních opatření vyplývá přímo z realizace staveb, kdy stavby částečně procházejí zastavěným územím, popřípadě dochází ke střetu s veřejností nebo podnikatelskými areály. V realizaci bylo pro autora vítězného projektu prioritou, aby stavba neohrožovala a zároveň neomezovala veřejnost. Ing. Perďoch pro stavbu zpracoval ve spolupráci se zhotovitelem bezpečnostní podmínky pro vstup a průchod stavbou, a to jak pro veřejnost, tak i pro zhotovitele.

Mgr. Alena Horáčková,
Výzkumný ústav bezpečnosti práce, v. v. i.